Jehsoe en de Samaritaanse vrouw bij de waterput

Johannes hoofdstuk 4

1 Dus zo maakte de Almachtige *zich* toen bekend,
omdat de Farizeeën hoorden, dat Jehsoe meer studenten maakt en onder dompelt dan Johannes.
2 (en het klopt inderdaad *dat* Jehsoe zelf niet dompelde, maar zijn studenten)
3 Hij stuurde *hen* toen weg *naar de landstreek* Judea
en hij vertrok anderzijds naar *de landstreek* Galilea.
4 Maar hij was genoodzaakt, om door *de landstreek* Samaria te gaan.

5 Dus hij komt tot in een stad van Samaria die Suchar genoemd wordt,
naast het stuk land, dat Jakoob toen gaf aan zijn zoon Joseph.

6 Er was daar een bron van Jakoob.
Dus Jehsoe, die moe was van de doorreis,
zat op die manier bij de bron.
Het was ongeveer het zesde uur *van de dag.*
Dat betekend dat de zon al zes uur op was,
dus om twaalf uur in de middag.
Midden op de dag

7 Een vrouw komt uit Samaria, om nu water te gaan scheppen.
Jehsoe zegt tegen haar: Geef mij nu te drinken.
8 Want zijn studenten waren vertrokken naar de stad,
met het doel dat zij dan levensmiddelen zouden kopen.

9 De vrouw, die *een* Samaritaanse is, zegt tegen hem:
Op één of andere manier vraag jij, die een Jood bent,
~~nu~~ aan mij drinken, terwijl *ik* een Samaritaanse vrouw ben.
(Want Joodse mensen doen geen zaken samen met Samaritanen.)

10 Jehsoe antwoordde toen en zei toen tegen haar:
Indien jij het gratis cadeau van God *had gezien en daardoor* wist,
en wie de zegger aan jou is, *van*:
“geef mij nu te drinken”,
jij zou hem dan gevraagd hebben,
(En) die zou dan aan jou water dat leeft hebben gegeven.

11 De vrouw zegt tegen hem:
Almachtige, niet alleen heb jij geen schepemmer,
maar ook is de put diep.
Dus waar vandaan heb jij het water dat leeft?
12 Jij bent niet beter *dan* onze vader Jakoob.
Die gaf toen aan ons de put
en hij dronk toen ervan,
ook zijn zonen en zijn pleegkinderen.

13 Jehsoe antwoordde toen en zei toen aan haar:
Iedereen die drinkt van dit water *hier*,
die zal opniew dorst hebben.
14 Maar *iedereen* die dan zal drinken van het water
dat ik aan hem zal geven,
zal dan echt geen dorst hebben tot in de aeoon.
Terwijl het water dat ik aan hem zal geven
een bron van *op*springend water in hem zelf zal doen onstaan
tot in altijd-durend leven.

15 De vrouw zegt tegen hem:
Almachtige, geef ~~nu~~ aan mij dat *jouw* water,
met het doel dat ik misschien geen dorst heb,
maar niet *als* ik zelf op dit ogenblik *moet* komen scheppen.

[16] Jehsoe zegt tegen haar:
Huppakee! Roep nu jouw man en kom ogenblikkelijk.

[17] De vrouw antwoordde toen en zei:
Ik heb geen man.

Jehsoe zegt tegen haar:
Dat zei jij goed, *van:*
“Ik heb geen man”

[18] Want jij had toen vijf mannen.
(En) jij hebt nu die [man], die niet jouw man is.
Dat heb jij correct gezegd.

[19] De vrouw zegt tegen hem:
Almachtige, ik merk dat jij een profeet bent.
[20] Onze vaders gaven toen de voetkus *aan God* in die berg *daar*.
– de voetkus is eerbewijs aan koningen en onderwerping aan een godheid –
...In die berg, want Samaritanen die hebben hun tempel op de berg Gerizim bij de hoofdstad Sichem.
En jullie zeggen dat in Jeruzalem de plaats is die noodzakelijk is *om* de voetkus te geven.

[21] Jehsoe zegt aan haar:
Vrouw, vertrouw mij,
omdat *er* een tijd komt,
dat niet alleen niet in de berg, maar ook niet in Jeruzalem,
jullie de voetkus zullen geven aan de vader.

[22] Jullie geven de voetkus aan dat*gene dat* jullie *niet gezien hebben en jullie daardoor* niet weten.
Wij geven de voetkus aan dat*gene dat* wij *gezien hebben en wij daardoor* weten,
omdat de redding uit Joodse mensen is.

[23] Maar een tijd *die* komt en *die* is nu,
dat de werkelijke “voetkussers” de voetkus zullen geven
aan de vader in geest en met oprechtheid.
(En) Want de vader zoekt die hem zo danig de voetkus geven.

[24] God is geest.
En de “voetkussers” moeten hem *daarom* de voetkus in geest en met oprechtheid geven.

[25] De vrouw zegt tegen hem:
Ik *heb gezien en ik* weet *daardoor*, dat de Messias zelf komt...

– de Messias die *in het Grieks* “Christos” (Χριστός) genoemd wordt*, dat “de Gezalfde” betekend –*

...wanneer hij dan daar *bij de Joodse mensen* gekomen is.
Hij zal er *dan* verslag over uitbrengen aan ons ieder.

[26] Jehsoe zegt tegen haar:
Ik ben,
die met jou praat.

[27] (En) na dat kwamen ~~toen~~ zijn studenten.
Zij verworderden zich toen, omdat hij met een vrouw praatte.
Intussen zei niemand:
Wat zoek jij?
of: Wat praat jij met haar?

[28] Dus toen gooide de vrouw haar watervat weg
en vertrok toen naar de stad en zegt tegen de mensen:
[29] Kom! Let op *die* mens *daar*!
Die mens daar zei aan mij alles wat ik deed.
Is die soms de Gezalfde?

30 Dus *de mensen* kwamen toen de stad uit
en kwamen zelf naar hem.

31 Maar in de tussen*tijd* vroegen de studenten, zeggend: Rabbi, eet nu!

32 Maar die zei toen tegen *zijn studenten*:
Ik heb voedsel te eten,
het voedsel dat jullie *niet gezien hebben*
en jullie daardoor niet weten.

33 Dus de studenten spraken met elkaar:
Bracht ~~toen~~ niet iemand *anders* te eten aan hem?

34 Jehsoe zegt tegen hen:
Mijn voedsel is waar *of met het doel dat* ik de wil van die mij gestuurd heeft zou doen
en zijn werk zou voltooien.

35 Zeggen jullie niet dat:
Het is nog een periode van vier manen
– oftewel een seizoen –
en de oogst *van deze zomer* komt?

Let op jullie!

Til nu jullie ogen op en aanschouw nu de landstreken,
omdat die op dit moment *al* licht*gekleurd* zijn voor de oogst.

36 (En) *de gene* die oogst neemt een beloning (aan)
en brengt samen tot in een altijd-durend leven.
Dit met het doel dat
én *de gene* die zaait
én *de gene* die oogst
zich sámen zouden verheugen.

37 Want in dit is het werkelijke woord...
– dat wat feitelijk juist is –
...dat er eerst één is die zaait,
en dan een ander die oogst.

38 Ik zond jullie toen weg *om* dat *te* oogsten,
Jullie hebben geen moeheid,
andere mensen hebben moeheid.
en jullie zijn binnengekomen in “hun vermoeidheid”

39 En veel mensen uit die stad daar, van de Samaritanen,
vertrouwden hem *ondertussen* door het woord van de vrouw
die getuigde dat: Hij zei aan mij alles wat ik deed.
40 Dus zo kwamen de Samaritanen toen naar hem.
Die vroegen hem toen bij hen
en hij bleef toen twee dagen daar.
41 En veel meer mensen vertrouwden toen door zijn woord.
42 Én zij zeiden tegen de vrouw:
Wij vertrouwen het niet meer door jouw gepraat,
want wij zelf hebben gehoord en *hebben gezien en* weten *daardoor*
dat die *daar* echt de Redder van de wereldorde, de Gezalfde, is.

43 Maar na de twee dagen kwam hij daar toen vandaan
en hij vertrok toen naar Galilea.

...wordt vervolgt!

Veelgestelde vragen

Staat de vraag die u heeft hier niet bij? Lees ook bij de andere vertaalde tekstfragmenten de Veelgestelde Vragen en stel daarna zelf ook vragen op de website waar u dit vertaalde tekstfragment gevonden heeft. De vertaler zal op een bepaald moment uw vraag lezen en die ook in de Veelgestelde Vragen beantwoorden. Ontdekt u bepaalde schrijffouten, laat dit dan ook weten.

Wat betekend het “onderdompelen”?
Iedere keer als het woord “onderdompelen” of “dompelen” staat, is dat een vertaling van het Griekse woord βαπτίζω of βάπτω. Achtergrond van het gebruik van βαπτίζω is het onderdompelen of dippen om glazen wijn of gif te vullen, of een emmer met water te vullen om te scheppen, of schepen om die te verven, of verzilveren van objecten, of na het smeden van ijzer dit ter koeling of harding in water te doen, of om iets te wassen. Ook: het bedrinken of verdrinken van iemand of zinken van schepen.

Voor meer informatie over het Griekse woord βαπτίζω wordt binnenkort een extra informatieblad gemaakt.

Had Jehsoe studenten?
Ja. In de traditionele verhalen worden deze studenten de “discipelen” genoemd. Nu weet niemand wat een discipel is, omdat dit een totaal ongebruikt Latijns woord is. Het slaat werkelijk nergens op om het woord “discipel” te gebruiken. Het Griekse woord μαθητής betekend: leerling, dus iemand die bezig is om iets te leren. Het Latijnse “discipel” betekend ook: leerling. Al is het volslagen onzinnig om iets van het Grieks naar Latijn te vertalen, terwijl men bezig zou zijn voor een Nederlandstalige lezer.
Om deze onzin op zinnige wijze onder de aandacht te brengen, is besloten om μαθητής te vertalen als: student. Dit is ook een Latijns woord, al hebben de meeste lezers daar wel een beeld bij: Alcohol drinkende, feestende jongeren die zo af en toe les krijgen. Een wat beschaafder beeld ervan is dat het leerlingen zijn van een universiteit of hoge school en tegenwoordig noemt men alles wat leert een student. De Latijnse betekenis is: iemand die ergens aan toegewijd is om meester te maken. Dit is niet de betekenis van μαθητής, maar wel een mooie extra betekenis die past bij de leerlingen van Jehsoe. De meeste lezers zullen de Latijnse betekenis niet kennen en dan is een student gewoon iemand die aan het leren is, dus een mooier woord voor: leerling.

Wat was Samaria?
Samaria was net als Judea, Galilea en Idumea één van de vier landstreken van Israël van die tijd. Van Israël zelf was weinig over, omdat het in het geheel onderworpen was door het vierde wereldrijk – het Latijnse Rijk, het Rijk van de Romeinen – en het geregeerd werd door “koningen” die onder gezag van Rome stonden.

Wat waren de Samaritanen?
Waren de inwoners van de landstreek Samaria. Deze zagen zich niet als de Joodse mensen van Judea en andersom was het niet gebruikelijk voor een Jood om met Samaritanen te praten. De Joden zeiden dat God alleen in de grote Tempel van Salomon in Jeruzalem te vinden was, maar door alle omstandigheden hadden de Samaritanen een alternatieve plaats.

Bij interesse:
Wie meer wil weten over Samaria en de andere landstreken, kan de vier boeken van de Makkabeeën lezen. De eerste twee boeken staan in de katholieke bijbels als deutercannonieke boeken en de andere twee zijn door Rome als onwaar en apocrief (betekend: afzonderlijk) bestempeld. De protestanten hebben de deutercannonieke boeken allemaal als apocrief afgedaan, maar daardoor missen eeuwen aan geschiedenis tussen het Oude en het Nieuwe Testament.

Waarom spreekt de Samaritaanse vrouw bij de put Jehsoe aan met “Almachtige”?
Dit woord is een vertaalprobleem. Het zou met “Heer” vertaald kunnen worden, maar dat woord straalt in onze tijd geen gezag meer uit. “Machtig man”, “Edelman” kan allemaal, maar het zelfde Griekse woord Κύριος wordt ook gebruikt voor God zelf, bijvoorbeeld in het Kerstverhaal van Mathaios. Er is toen gekozen om dat te vertalen met “Almachtige”.

Het Griekse woord staat voor: iemand die autoriteit of volledige volmacht over iets heeft. Het woord “Heer” doet eerder denken aan: herentoilet, herenmode en bij het circus ‘dames en heren’, terwijl een heer afgeleidt is van heerser, iemand die volledige macht of iets heeft. Kortom: suggesties zijn zeker welkom bij dit specifieke woord.

Waarom heeft Jehsoe het steeds over het kussen van voeten en "voetkussers"?
Lees voor een goed antwoord op die vraag het Kerstverhaal van Matthaios. Het is letterlijk vertaald, maar het Griekse woord verwijst naar het geven van eer zoals men alleen doet als men zich onderwerpt bij goden en koningen. Dit is ook bij het bijbelboek Openbaring van Johannes en dan bijvoorbeeld hoofdstuk 13, dat gaat over de Twee beesten en het gegraveerde merkteken.

Hoe waren de uren van een dag vroeger ingedeeld?
De vraag moet even anders gesteld worden: Hoe waren de uren van dag <u>en nacht</u> geregeld?
Om dit te begrijpen moeten zaken als klokken en horloges compleet vergeten worden.
Vroeger noemde de mensen het moment dat de zon op kwam tot het moment dat deze onderging: dag.
De tijd dat dat de zon onderging tot het moment dat de zon weer op kwam noemde men: nacht.
De tijd die dus "dag" genoemd werd, duurde dus in de zomer langer dan in de winter.
De "dag" werd vervolgens opgedeeld in 12 stukjes (tijden) en dat wat "nacht" genoemd werd ook in 12 stukjes.
Nogmaals: een stukje (tijd) duurde in de zomer dus in werkelijkheid dus langer dan in de winter.
Als de zon op kwam, begon het tellen van de tijden van de dag. Dus als de zon al 3 tijden op was, dan was het 3 tijden, wat gebruikelijk als "derde uur van de dag" vertaald wordt. Als we doen alsof de zon altijd het hele jaar door om ongeveer 6 uur (onze tijd) op komt en het zou bijvoorbeeld het derde uur van de dag zijn, dan is het: 6 + 3 is 9 uur in de ochtend in onze moderne tijd. Nu komt niet altijd om 6 uur onze tijd de zon op, dus in plaats van 9 uur kan men met dit voorbeeld dan beter "de ochtend" zeggen, maar dan had deze uitleg niet bij de Veelgestelde Vragen gestaan.

Er staat iets over "een periode van vier manen" met als toelichting dat het dus een seizoen is, maar wat betekend dat precies?
In het Grieks staat er het woord τετράμηνόν (vier-manen). Een maan is een oude maand. Dit duurt om en om afwisselend 29 of 30 dagen. Een jaar bestond uit drie seizoenen van ieder vier manen: lente, zomer en winter. Het woord zou dus te vertalen zijn met "seizoen", maar dat zou met de 'veranderde tijden' van onze moderne kalender erg verwarrend zijn, dus is "seizoen" naar een toelichting verplaatst om zo iets meer uitleg te geven.

Wat is er te vertellen over het Griekse woord voor "oogsten"?
Dat is inderdaad een interessant woordje. Het Griekse woord voor "oogsten" heeft ook het woord van zomer in zich als "werk van de zomer", wat dan vertaald wordt als "oogst van de zomer binnenhalen", kort: oogsten. Men ziet hetgene dat van het land komt als een product van het zomerseizoen. Er is dan ook eenmalig voor gekozen om er schuingedrukt "van deze zomer" bij te vermelden om het verschil tussen de zomeroogst en de mensenoogst waar Jehsoe het over heeft extra te benadrukken.

Niet belangrijk: de lente werd als een soort hoogseizoen gezien, de zomer als een seizoen dat geschikt is voor oorlogsvoering. Het einde van de zomer was altijd de oogst. Later met de komst van het Latijnse wereldrijk, werd dit Augustus genoemd, waar het woord "oogst" vanaf stamt.

Spreekt Jehsoe in het Johannes Evangelie hoofdstuk 4 letterlijk over het oogsten akkers of figuurlijk over het oogsten van landstreken als bijvoorbeeld de landstreek Samaria?
Er zouden dan twee Griekse woorden kunnen staan voor akker of landstreek: χώρα of χωρίον.
χώρα choora; plaats (als (land)streek / landgoed / positie / status / ook: platteland als tegengestelde tot de stad);
χωρίον choorion; (bepaalde afgebakende) plaats = / ruimte / plek / streek / terrein / (stuk) land / velden / verstrekte plaats / landhoeve / ook: geometrisch omschreven ruimte = figuur.
In dit geval staat er het woord χώρα. Het woord χώρα wordt, ook wel eens gebruikt voor een naam van een plaats of regio. Bijvoorbeeld: χώρα en γαλατικός maakt (dan wel op de juiste manier vervoegt) de: Galaatse landstreek.
Zo zal Jehsoe het dus eerst over de oogst van akkers spreken, die na de zomer klaar voor de oogst is, om vervolgens over de mensenoogst van de landstreken te spreken.

Er lijkt een onderscheid gemaakt te worden tussen "praten" tegenover "zeggen" of "spreken", klopt dat?
Ja, dat is goed gezien. Volgens onderzoekers en schrijvers van Klassiek Griekse woordenboeken is er in het Nieuwe Testament geen duidelijk onderscheidt in betekenis bij de Griekse woorden λαλῶ (laloo) en λέγω (legoo). De reden is dat theologen beweren dat er geen onderonsjes met Jehsoe, en zeker niet met God gemaakt worden. Vervolgens gaan oude bijbelvertalers met deze gedachte aan de haal en maken de tekst op zo een manier dat Jehsoe en God alleen in officiële schrijftaal of theologisch jargon (vaktaal) te benaderen zijn. De onderzoekers van de Griekse woordenboeken schrijven alle gebruikte betekenissen die voor een woord gebruikt worden over in hun woordenboek. Uiteindelijk concluderen deze onderzoekers dat beide Griekse woorden in het Nieuwe Testament in theologisch jargon woorden geschreven en zien dus geen verschil. Verder gaan de onderzoekers er dankzij alle ideeën van de theologen er vanuit dat er niet met God gebabbeld wordt, dus zegt men: "er is een verschil tussen λαλῶ (laloo) en λέγω (legoo) in Klassiek Grieks, waarbij λαλῶ babbelen is en λέγω serieus iets zeggen. Maar in het Nieuwe Testament vervagen beide, omdat men ook λαλῶ-doet met Jehsoe of God en er ook door de Geest λαλῶ gedaan wordt." Een vreemde stelling, gezien in alle andere Griekse teksten wel een onderscheid is, maar uitsluitend bij het Nieuwe Testament niet. Het is dan ook zo

dat bij dit woord speciaal de betekenis die traditioneel door bijbelvertalers gebruikt wordt voor het Nieuwe Testament er apart bij vermeld met “N.T.” of een kruisje. Dit geldt ook voor verreweg de meeste andere woorden in Griekse academische woordenboeken. Het experiment dat met deze vertaling van het Nieuwe Testament gedaan wordt is om alle traditioneel in het Nieuwe Testament gebruikte betekenissen te negeren, mocht een woordenboek vermelden dat de betekenis uitsluitend in het Nieuwe Testament zo vertaald wordt. Het wordt vertaald zoals de Griekstalige wereld het vroeger begrepen had, gewoon om eens te kijken hoe dat is.

Uitleg van het verschil van betekenis in het kort: Het vaak gezellige onderlinge en niet formele λαλῶ of λαλέω (babbelen/praten/vertellen), te onthouden met het Nederlandse “lallen” of “lullen”, wat verwant is aan elkaar.
Daar tegenover λέγω (spreken/zeggen), wat belangrijke mededelingen zijn of vragen, alles met een formeler of afstandelijker karakter.

Misschien heb ik het antwoord op mijn vraag al eens gelezen, maar waarom is sommige tekst ook al weer tekst schuingedrukt?
Klopt, dit was al een keer uitgelegd bij de Veelgestelde Vragen bij het Kerstverhaal van Matthaios. De reden is dat deze tekst niet letterlijk in het Grieks zo geschreven staat. Soms is een zin te lang en wordt deze opgesplitst en daar zijn soms extra woorden bij nodig. Een andere reden is, dat een bepaalde vorm waarin een woord geschreven is veel meer informatie geeft dan een lettelijke vertaling kan doen. Zo staan de Griekse woorden die normaal vertaald worden als “die” of “dat” (Griekse aanwijzende voornaamwoorden) in een bepaalde vorm (naamval, geslacht, aantal). Dit geeft de vertaler extra informatie. Het verteld waarnaar het woord wijst. Wat bedoelt de schrijver met “die” of “dat”. Als het woord in mannelijk en enkelvoud staat, dan kan de vertaler kijken of er een iets of iemand die mannelijk en als enkelvoud (dus als woord in z’n eentje) in de vorige zin of zinsdeel voorkomt, bijvoorbeeld: Jehsoe (=mannelijk en enkelvoud). Dan weet de vertaler dat het om Jehsoe kan gaan. Maar soms, kan dit bij een letterlijke vertaling niet helemaal duidelijk zijn. Dan is het goed de informatie die de vertaler te weten is gekomen ook te kennen. Dan wordt er in dit voorbeeld *Jehsoe* schuin geschreven, omdat die naam er niet letterlijk stond, maar waarschijnlijk dan een aanwijzend voornaamwoord en de vertaler wist dat het om Jehsoe ging. Zo kan het ook bijvoorbeeld een aanwijzend voornaamwoord dat in mannelijk meervoud stond met studenten vertaald worden, omdat uit een eerdere zin of zinsdeel blijkt dat er over de studenten van Jehsoe geschreven werd.

Dit is een voorbeeld van waarom er soms bepaalde tekstdelen schuingedrukt staan. Er zijn nog genoeg andere redenen om extra tekst toe te voegen, maar dit wordt alleem maar gedaan als die informatie bijvoorbeeld door het volgen van grammaticale regels of uit woordenboeken naar boven komt. Er zijn soms uitzonderingen, bijvoorbeeld als een bepaald begrip totaal onbekend is in onze tijd maar juist het voor iedereen basiskennis was in de tijd van het Nieuwe Testament, dan wordt er soms een regeltje uitleg schuingedrukt aan toegevoegd. De vertaler wil zelf niet teveel in andermans gedachten roeren, maar juist ook zelf de tekst zo letterlijk mogelijk leren kennen en weergeven. Dan maakt iedere toevoeging de tekst minder waardevol. Maar, aan de andere kant, is een vertaling ook geen vertaling, als men de betekenis niet kan kennen zonder de nodige basiskennis.

Als er verdere vragen hierover zijn, stel ze dan op de website waarop deze tekst gevonden was.
Dan kan de vertaler op een bepaald moment deze vraag in de Veelgestelde Vragen beantwoorden.

Een mededeling van de vertaler: De vertaling zoals hier weergegeven is nog ten dele in bewerking. Een woord als “Almachtige” zal wanneer een beter woord gevonden wordt dan aangepast. Het kan zijn dat dus in andere teksten die eerder vertaald zijn nog een woord op de oude manier vertaald staat. Het is de bedoeling dat dan over een tijd gelijktijdig met andere wijzigingen aan te passen. Nu zullen dit geen hele grote wijzigingen in de betekenis zijn en zijn deze en andere deelvertalingen goed bruikbaar om de betekenis van de Griekse tekst te achterhalen.